

KARAKTERFRIHED PÅ ESPERGÆRDE GYMNASIUM OG HF

Den følgende artikel er en grundigere orientering om, hvorfor EG igennem længere tid har haft karakterfrihed i de skriftlige afleveringer. Men det er også en beskrivelse af et indsatsområde, som vi har haft fokus på igennem længere tid – nemlig en mere fremadrettet feedback, - den formative feedback.

EG indførte på forsøgsbasis karakterfrihed i de skriftlige afleveringer i 1.g og 1.HF i skoleåret 2017/18. Dette forsøg blev evalueret med et positivt resultat hos såvel elever som lærere. EG indførte forsøget parallelt med, at en række gymnasier deltog i et lignende udviklingsforsøg nedsat af undervisningsministeriet.

Baggrunden for forsøget både på EG og på de andre gymnasier er en række undersøgelser, der meget tydeligt viser, at ved at erstatte karakteren med en kommentar, er der større læring. Man lavede forsøg med

- 1) Kun at give en karakter
- 2) At give en karakter OG en kommentar
- 3) Kun at give en kommentar

Og sidstnævnte metode gav den største læring, især når kommentaren er fremadrettet.

Det er ikke tilstrækkeligt med 'fint', ej heller at fokusere på den mængde af fejl, som en opgave kan indeholde. Der er klare og specifikke krav til, hvorledes man giver en kommentar, så denne er fremadrettet, og at eleven lærer noget af opgaven og den tilknyttede kommentar. Det er det vi kalder den formative feedback. Se senere.

Status på EG er i skoleåret 2019/2010 således

- Ingen karakterer i de skriftlige opgaver i 1.g og 2.g

- Standpunktskarakterer - skriftligt og mundtligt - 2 gange om året i 1.g og 3 gange om året i 2.g

Sidegevinster ved karakterfrihed

En klar sidegevinst ved karakterfriheden er, at eleverne i større grad opfatter opgaveskrivningen som et træningsrum fremfor et præstationsrum.

Det er ligeledes en sidegevinst, at det præstationspres, som nyslåede gymnasieelever har mærket fra de træder ind over gymnasiets dørtærskel delvist er fjernet fra deres skuldre.

Desuden er der muligvis færre eksempler på plagiat ved downloadede opgaver fra nettet eller brug af diverse oversættelsesprogrammer. Denne sidste påstand har vi ikke undersøgt.

Bagsiden ved karakterfrihed

Der er elever, der motiveres af karakteren og af det kompetitive. Elever lærer forskelligt. Ligeledes er der elever, der føler at de famler i blinde eller at de skriver uden retning, når de ikke kender deres niveau – vel at mærke i en karaktermæssig sammenhæng. Hvis man spørger den enkelte elev, vil denne nok kunne sige om en dansk stil, at de har styr på struktur, at de kan argumentere, at de skriver nogenlunde korrekt, men at de har udfordringer med at skrive indledningen og at overgangene fra det ene afsnit ikke er så tydelige. Altså ved denne elev godt, at det går meget godt flere steder, ligesom eleven ved hvor eleven skal lægge ekstra fokus i næste aflevering. Måske noget der svarer til et 7-tal?

Ved at vi på EG fortsat bliver bedre til at give målrettede kommentarer til den enkelte elev, så er det vores forhåbning, at eleverne også bliver bedre til at afkode deres forbedringer, og at de motiveres heraf.

FORMATIV FEEDBACK

Og hvad har man så sat i stedet for en karakter? Inden for uddannelsesområdet har man igennem længere tid udviklet en helt anden måde at give feedback på. Og det er naturligvis ikke kun på EG, men på alle former for uddannelsesinstitutioner og i forskningen. Man opregner ikke længere kun summen af fejl, men man kigger i høj grad også på de positive elementer, en opgave også indeholder, ligesom man giver gode råd til at udbedre de fejl, der er i opgaven.

Der er tale om en kulturændring, som ikke kommer fra den ene dag til den anden. En kulturændring som også krævet et andet sprog, og det skal både lærere og elever vænne sig til.

Elementer som er virkningsfulde i arbejdet med den formative feedback:

- Målet med opgaven skal gøres synligt for eleven.
- Fokus for feedback skal være tydeligt for eleven.
- Der er fokus på proces fremfor produkt
- Eleven skal inddrages i feedbacken

Nedenfor er nogle eksempler på ovenstående fra en opgave i dansk.

Målet er at skrive en opgave, hvor man først *redegør* for et synspunkt i en artikel og derefter undersøger man argumentationsformen i artiklen for derefter at *vurdere* argumentationsformen.

Fokus for feedback: Redegørelsen skal være holdt i et neutralt og ikke holdningsladet sprog. Argumentationsdelen skal anvende danskfaglige begreber for argumentation. Disse kan med fordel fremhæves i elevens opgave. Her kan feedbacken til eleven være at forslå nogle verber, som hjælper med at variere og præcisere sproget i redegørelsen; f.eks: *'prøv at variere dit sprog ved at anvende verber som: påvise, fremhæve, pege på, karakterisere, hævde m.fl.*

Fokus på proces, - her kan der være tale om processen i tilblivelsen af den enkelte opgave men også snarere hele elevens læreproces. Typisk kan der være afholdt et skrivemodul forud for opgaveskrivningen, således at klassen hjælpes i gang i idefasen.

Inddragelse af eleven i feedbacken kan ske ved selvevaluering (se nedenfor) eller ved at stille spørgsmål til eleven. F.eks; *Hvilken virkning har det, når du benytter dette ord? Hvilken anden formulering kunne du bruge?*

Ud over den generelle måde at give formativ feedback på som beskrevet ovenfor, findes der inden for den formative feedback flere mulige metoder.

På EG har vi fortrinsvis fokuseret på tre forskellige metoder:

- Peer feedback
- Selvevaluering
- Løbende skriftlig dialog

Ved **peer feedback** er der tale om elev til elev feedback. Her opstiller læreren nogle klare mål og punkter, som den feedbackgivende elev skal gå på jagt efter i en anonym kammerats tekst.

Er der f.eks. *eksempel på to metaforer, er der nogle rimpar i elevens digt? Hvilke sammenbindende ord er der brugt?* Eleverne får feedback på om de har nået de opstillede mål, men det der er den store gevinst, er at det er den feedbackgivende elev, der lærer rigtig meget.

Selvevaluering omtales nedenfor.

Løbende skriftlig dialog. Her er læreren med i tilblivelsen af teksten. Eleven laver et udkast og får respons herpå. Læreren stiller spørgsmål undervejs og giver evt. også gode råd. Eleven retter sin tekst til i forhold hertil. Dette foregår gerne i et fælles elektronisk dokument, som både lærer og elev kan skrive i.

STATUS på EG

- Siden 2016 har EG haft den formative feedback som indsatsområde. Skolen har afholdt tre efteruddannelsesdage med oplægsholdere udefra fulgt op af workshops, hvor lærerne omsatte teori til praksis.
- Den formative feedback har været fokusområde i faggruppesamarbejdet.
- Der er udarbejdet to idekataloger til metoder til formativ feedback.

SELVEVALUERING

For at forberede eleven på den karakter der gives ved standpunktskarakteren, har vi i alle fag udviklet nogle selvevalueringsskemaer. Formålet er ikke kun at forberede eleven på den kommende karakter, men processen bidrager også til at bevidstgøre eleven om hendes eller hans stadiet i læringsprocessen. Forud for en samtale mellem lærer og elev har eleven udfyldt et skema. Skemaet danner så udgangspunkt for samtalen om skemaets enkelte punkter. Elevens krydser rettes i fælles forståelse til og eleven har i slutningen af samtalen et fornuftigt bud på den karakter, der skal afgives.

I skoleåret 2019/2020 afvikler vi et pilotprojekt for 2.g, hvor eleverne deltager i en samtalebazar med de fag, de afslutter i 2.g. Eleverne går i denne seance fra lærer til lærer og har samtaler, hvor eleverne skal fokusere på det, de skal forbedre og hvordan den enkelte elev kan gøre dette.

Eksempel på selvevalueringsskema samfundsfag C-niveau (1.g.) (et udsnit)

Navn:					Inspiration: Sophie Holm Strøm, <i>Synlig læring</i> , 2015, side 50/51	
Fag: Samfundsfag						
Grad af målopfyldelse	Kender slet ikke	Forsøger at gøre det	Kan gøre det nogle gange	Føler mig sikker i brugen af det	Mestrer det og kan vælge mellem flere muligheder	Egne eksempler
Kriterier for målopfyldelse	0	1	2	3	4	
Jeg kan kende forskel på de politiske partier og deres politik						
Jeg kan forklare hvad de forskellige ideologier og deres forgreninger indeholder						
Jeg kan bruge begreberne fordelingspolitik og værdipolitik på konkrete politiske områder, f.eks. statsministerens åbningstale						
Jeg kan argumentere for mine egne synspunkter med udgangspunkt i de politiske partiers politik						

Jeg kan forklare hvad der kendetegner det senmoderne samfund						
Jeg kan bruge begreberne socialisering og social kontrol						

Læs mere om gymnasiernes arbejde med formativ feedback på Evalueringsinstituttets hjemmeside her: <https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/gymnasiernes-arbejde-formativ-feedback>

Oktober 2019/ Pernille Garbers uddannelsesleder.